

Сергій ЧИМИШЕНКО,

кандидат економічних наук, доцент

ORCID ID: 0000-0002-1904-9125

chimyshenko@kibit.edu.ua

Київський інститут бізнесу та технологій

м. Київ, Україна

Олександр ШРАМКО,

доцент

ORCID ID: 0000-0002-9080-7750

alex_shramko@knu.ua

Київський національний університет

імені Тараса Шевченка

Соломія ТОЛМАЧОВА,

курсантка

ORCID ID: 0009-0001-4981-844X

bubasikomars@gmail.com

Київський національний університет

імені Тараса Шевченка

Антон КРИНИЦЬКИЙ,

курсант

ORCID ID: 0009-0002-7028-9666

krynytskyias@gmail.com

Київський національний університет

імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

ПІДГОТОВКА ПРОФЕСІЙНИХ ВІЙСЬКОВИХ КАДРІВ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗРОСТАЮЧИХ ПОТРЕБ ОБОРОННОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Стаття присвячена аналізу взаємозв'язку між підготовкою професійних військових кадрів і забезпеченням зростаючих потреб оборонної економіки України. Розглянуто еволюцію ОПК, висвітлено систему військової освіти, визначено зусилля держави щодо реформування ОПК за війни та досягнення у виробництві зброї, акцентовано роль міжнародного співробітництва і новаторських рішень. Доведено важливість якісної підготовки

військовослужбовців, адже успішна реалізація оборонної стратегії залежить від поєднання технологічного розвитку та інвестицій у людський капітал.

Ключові слова: *військово-промисловий комплекс, виробництво, військовослужбовці, військова освіта, підготовка кадрів, співробітництво.*

Serhii CHIMYSHENKO,

PhD (Econ.), Associate Professor

ORCID ID:0000-0002-1904-9125

chimyshenko@kibit.edu.ua

Kyiv Institute of Business and Technology

Kyiv, Ukraine

Oleksandr SHRAMKO,

Associate Professor

ORCID ID: 0000-0002-9080-7750

alex_shramko@knu.ua

Taras Shevchenko National University of Kyiv

Solomia TOLMACHOVA,

Student

ORCID ID: 0009-0001-4981-844X

bubasikomars@gmail.com

Taras Shevchenko National University of Kyiv

Anton KRYNYTSKYI,

Student

ORCID ID: 0009-0002-7028-9666

krynytskyias@gmail.com

Taras Shevchenko National University of Kyiv

Kyiv, Ukraine

TRAINING OF PROFESSIONAL MILITARY PERSONNEL AS A FACTOR IN MEETING THE GROWING NEEDS OF THE DEFENSE ECONOMY OF UKRAINE

This article explores the interconnection between the training of professional military personnel and the growing needs of Ukraine's defense economy. It reviews the evolution of Ukraine's defense-industrial complex (DIC), highlighting its historical weaknesses, outdated practices, and urgent need for modernization. The authors analyze state efforts to reform the DIC, especially in the context of Russia's full-scale invasion, and emphasize progress in domestic arms production.

In the current conditions of war and global security challenges, the role of professional military personnel is gaining special importance. Their high-quality training is becoming a key factor in the effective functioning of the defense economy of Ukraine, which requires not only technical modernization, but also personnel

strengthening. Given the evolution of the defense-industrial complex, it is relevant to study the relationship between professional military education and the state's ability to meet the growing needs of national security. The Defense Industrial Complex of Ukraine (DIC of Ukraine) is a set of government bodies, enterprises, institutions and organizations of industry and science that develop, produce, modernize and utilize military products, provide services in the interests of defense to equip and materially support security forces and defense forces, provide military services during the implementation of military-technical cooperation measures of Ukraine with other states.

The work focuses on the importance of high-quality military training. It outlines Ukraine's current system of military education, international cooperation (notably the "Interflex" program), and emphasizes the value of innovative battlefield solutions such as FPV drones. The article underscores that the effective implementation of Ukraine's defense strategy relies on a dual focus: technological advancement and substantial investment in human capital.

Keywords: *military-industrial complex, production, military personnel, military education, personnel training, cooperation.*

Вступ

У сучасних умовах війни та глобальних безпекових викликів роль професійних військових кадрів набуває особливого значення. Їхня якісна підготовка стає головним чинником ефективного функціонування оборонної економіки України, яка потребує не лише технічної модернізації, а й кадрового зміцнення. Враховуючи еволюцію оборонно-промислового комплексу, актуальним є дослідження взаємозв'язку між професійною військовою освітою та здатністю держави задовольнити зростаючі потреби національної безпеки. Оборонно-промисловий комплекс (ОПК) України – сукупність органів державного управління, підприємств, установ і організацій промисловості та науки, що розробляють, виробляють, модернізують і утилізують продукцію військового призначення, надають послуги в інтересах оборони для оснащення та матеріального забезпечення сил безпеки і сил оборони, постачають товари військового призначення та подвійного використання, надають послуги військового призначення під час виконання заходів військово-технічного співробітництва України з іншими державами. Специфіка ОПК України полягає в тому, що тільки по невеликій кількості військової продукції він володіє замкнутим циклом виробництва. 1991 р. на території України розташовувалось майже 750 підприємств оборонної промисловості й 1,5 млн працівників галузі. У виконанні оборонних замовлень брали участь 140 науково-технічних і науково-виробничих організацій. Загалом на Україну припадало 30 % всієї оборонної промисловості СРСР. Надалі протягом 25 років оборонно-промисловий комплекс країни функціонував за пострадянською моделлю, що зумовило такі наслідки: неефективне реагування на сучасні виклики, неспроможність задовольнити потреби Збройних Сил України, залежність від бюджетного

фінансування, недостатня прозорість і низька фінансова й виконавча відповідальність (Про національну безпеку України).

У перші роки незалежності ОПК України стикався із численними викликами (від'єднання від радянської системи, втрата частини колишніх ринків збуту, обмеження фінансування). Проте країні вдалося зберегти значний потенціал і високий науковий рівень у галузі виробництва зброї та військово-прикладного обладнання.

Методи та матеріали

До початку воєнної агресії РФ у 2014 р. ситуація в ОПК України характеризувалася значним скороченням або припиненням виробництва важливих для національної безпеки зразків ОВТ, відсутністю замкнених циклів виробництва більшості зразків основних видів ОВТ. За даними Національного інституту стратегічних досліджень, це супроводжувалося старінням матеріально-технічної бази науково-виробничих структур і розривом відносин між наукою та виробництвом, важким становищем галузевих науково-дослідних інститутів. Здебільшого створення інноваційної продукції закінчувалося на початкових стадіях циклу без серійного виробництва. Продаючи такий продукт іноземним фірмам, його власники мали значні «потенційні» втрати, а відсутність внутрішнього ринку оборонної продукції значно ускладнювало її реалізацію на зовнішньому ринку (Аналітична записка...). Наслідки деградації ОПК України підсилюються недосконалістю національної системи закупівель озброєнь в аспекті державного оборонного замовлення. В середині ОПК діють непрозорі й таємничі, орієнтовані передусім на державний сектор, умови (Чимишенко, Болотіна, 2023).

Відповідно до Указів Президента України від 9.12.2010 №1085 і від 28.12.2010 р. №1245, Постанов Кабінету Міністрів України від 29.12.2010 р. №1221 і від 31.08.2011 р. №993 у 2010 р. створений ДК «Укроборонпром», основним завданням якого стала реструктуризація та корпоратизація більшості оборонних підприємств і організацій. Мета – вирішити питання приватизації оборонних підприємств і залучити в оборонно-промисловий комплекс приватний капітал (Чимишенко, Болотіна, 2023). «Українська оборонна промисловість» – акціонерне товариство, яке об'єднує державні багатопрофільні підприємства різних галузей оборонної промисловості України, що з вересня 2013 р. організовані за п'ятьма основними напрямками діяльності:

- авіаційне виробництво і ремонт;
- виробництво високоточної зброї та боєприпасів;
- виробництво бронетехніки, автомобілів, інженерної, спеціальної техніки;
- суднобудування та виробництво морської техніки;
- розробка радіолокаційних систем, радіозв'язку і систем ППО.

У Концерні діє окрема група підприємств, які мають право займатися зовнішньоекономічною діяльністю в галузі експорту й імпорту військової продукції та товарів, що містять державну таємницю. Ці підприємства відповідають за просування продукції Концерну на міжнародних ринках,

забезпечуючи післяпродажне обслуговування, надають послуги з ремонту і модернізації озброєння та військової техніки.

Більшість оборонних підприємств виживали лише завдяки експортним замовленням, оскільки продукція мала попит на міжнародному ринку (вартість озброєння для споживача), що не стимулювало виробників модернізувати вже наявне чи впроваджувати нові технології, здійснюючи прорив у національному оборонному комплексі. Така система прирікала решту підприємств до боргової прірви. Тож на 2014 р. ОПК України мав мізерний виробничий потенціал через низку факторів: випуск застарілої продукції, відсутність коштів на новітні розробки, стара технологічна база, величезні незадіяні території на утриманні, неефективна управлінська діяльність. Наразі потрібно реформувати державний сектор ОПК, аби підприємства відповідали сучасним вимогам з управління та розвитку, залучали інвестиції, впроваджували нові технології тощо. Наприклад, Харківське державне авіаційне виробниче підприємство (ХДАВП) є дуже великим і має «запущені» проблеми, що складно піддаються реформам, проте без нього Україна мала б обмежені можливості з виробництва літаків, хай не найкращих світових зразків, але з унікальними потужними характеристиками. Втрата потенціалу зазначеного підприємства стала суттєвим регресом для держави. На ХДАВП застарівають і стають непридатними основні фонди. Тому за останні п'ять років, перед початком повномасштабного вторгнення росії в Україну, не випущено жодного літака, натомість суміжні підприємства не отримують замовлення. Як результат, сумарна заборгованість ХДАВП – 4 млрд грн, а судові засідання знову відтермінувало рішення щодо банкрутства. ХДАВП, фактично припинивши випуск продукції у 2012 р. і не відновивши виробничий процес (Про затвердження Порядку проведення...).

Від набуття незалежності влада України не приділяла достатньої уваги розвитку ОПК, і підприємства банкрутували. Припинив діяльність Миколаївський суднобудівний завод, адже будувався задля створення військових кораблів «океанського класу», які Україні були непотрібні. Отже, українські підприємства – «великі гравці радянської епохи» – переживали величезні труднощі через відсутність конкретних планів їх реабілітації та виходу з кризи й неможливість адаптуватись до нових умов. Лише 2021 р. завдяки положенням законопроекту №3822 «Про особливості реформування підприємств оборонно-промислового комплексу державної форми власності», деякі питання вдалось вирішити, хоча це не стало панацеєю. Чільною особливістю законопроекту є стратегічність поставлених завдань – довгострокове планування для державних оборонних підприємств, чого на той час вони були позбавлені. Але тільки 28 підприємств з-поміж 118, що належать Укроборонпрому, генерували 98% загального прибутку, а решта – існували у режимі боргів (Про наукову і науково-технічну діяльність).

Результати

До початку повномасштабної війни ОПК України замість розвитку використовував застарілі матеріали й технології, не впроваджував інновації та був сконцентрований на випуску продукції радянських зразків і продажу її на експорт зацікавленим країнам (танки, бронетранспортери, ракетні комплекси, гелікоптери і літаки). За роки війни на Україна продала за кордон: 2014-15 рр. – 23 танки Т-72 і 12 гаубиць Д-30 Нігерії; 2016 р. – 34 бронетранспортери БТР-3 Таїланду, 25 танків Т64БВ-1 Конго, 108 броньованих машин БРДМ-2 Об'єднаним Арабським Еміратам, 5 БТР-4 Індонезії. Проте в офіційних даних 2017 р. кількість проданої бронетехніки зменшилась – 16 танків «Оплот» купив Таїланд. На початку війни Україна продавала навіть авіацію: 2014 р. – 5 літаків Міг-21 Хорватії, 1 літак Міг-29 Чаду, 6 літаків Мі-8 Білорусі; 2015 р. – 5 гелікоптерів Мі-24 Південному Судану. Тепер за кордоном є попит на українські протитанкові ракетні комплекси – «Стугна» і «Корсар». Але будь-який експорт озброєння та військової техніки заборонений, адже підприємства повинні задовольнити потреби державного оборонного замовлення в інтересах Збройних Сил України і можуть експортувати лише надлишкові зразки.

Від початку повномасштабної агресії РФ наша держава розширює свої можливості в оборонному промисловому комплексі на внутрішньому та зовнішньому ринку, що дозволяє забезпечити потрібний запас боєприпасів і зброї, проводити ремонт військової техніки та розробляти нові зразки озброєння. Виробництво зброї в Україні в 2024 р. перевищує показники до повномасштабної агресії 2022 р., незважаючи на спроби Росії знищити український оборонний промисловий потенціал. Зараз наша держава дотримується трьох основних напрямів для розвитку ОПК:

- 1) збільшення вітчизняної оборонно-промислової бази (ОПБ);
- 2) розбудова двостороннього і багатостороннього партнерства з європейськими державами;
- 3) створення спільних промислових підприємств зі Сполученими Штатами й іншими країнами-партнерами для спільного виробництва в Україні оборонної техніки та матеріалів.

27 грудня 2023 р. Президент України Володимир Зеленський заявив, що Україна у 2023 р. виробила втричі більше техніки та зброї, ніж у 2022 р. Укроборонпром – українська державна акціонерна компанія, котра об'єднує підприємства оборонної промисловості України – 2023 р. збільшила виробництво на 62 % порівняно з 2022 р. Сьогодні наша держава виробляє зброю та боєприпаси:

- I. Налагоджено виробництво артилерії та важких боєприпасів. 27 грудня 2023 р. экс-міністр промисловості України Олександр Камишин заявив: 2023 р. Україна збільшила виробництво мінометних снарядів у 42 рази, артилерійських снарядів – у 2,5 рази.
- II. Відновлено виробництво власних реактивних систем залпового вогню «Вільха» у 2022-23 рр. Ракети «Вільха-М» мають більший радіус дії –

до 130 км, і більше корисне навантаження, ніж ракети GMLRS (радіус дії американських M142 HIMARS – 77 км).

III. Розпочалось виробництво 155-мм снарядів невеликими обсягами у вересні 2023 р., які є типом боєприпасів за стандартом НАТО, що використовуються 155-мм гарматами із Заходу, котрі український ОПК ніколи раніше не виробляв.

IV. Продовжується виробництво 155-мм самохідних гаубиць 2С22 «Богдана»: початок розробки – 2018 р., серійне виробництво – січень 2023 р., розгортання на фронті – травень 2023 р.

Тож держава продовжує розвивати ОПК всередині країни та за кордоном. Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль зазначив: ми виробляємо третину необхідної зброї, а мета – принаймні 50%. Трансформація Укроборонпрому забезпечила його місце у ТОП-50 найсильніших оборонних компаній світу. Українська оборонна індустрія взаємодіє зі світовою. Варто висвітлити хронологію розвитку виробництва озброєння від 2013 р. (Табл.1).

Таблиця 1

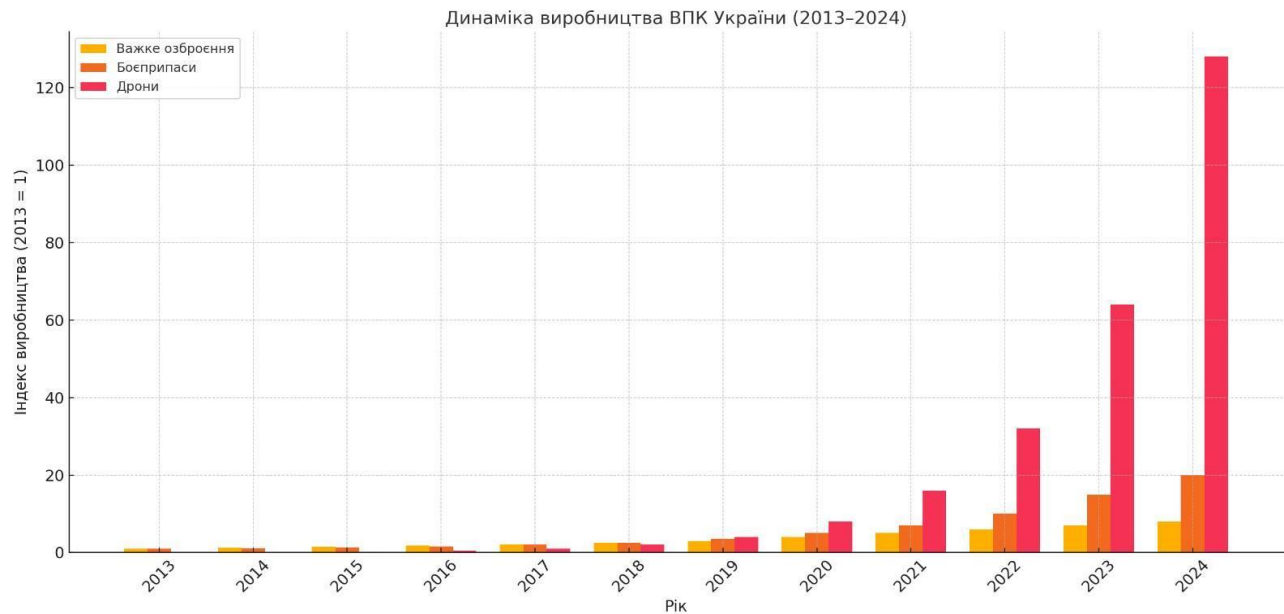
Розвиток виробництва озброєння в Україні

Рік	Важке озброєння	Боєприпаси	Дрони
2013	Низький рівень виробництва; переважно ремонт радянської техніки.	Обмежене виробництво; залежність від імпорту.	Відсутнє
2014-18	Поступове нарощування виробництва; модернізація існуючої техніки.	Початок локального виробництва; зростання потреб через конфлікт на Донбасі.	Розробка перших моделей; обмежене використання.
2019-21	Виробництво САУ «Богдана»; модернізація бронетехніки.	Розширення виробництва; освоєння нових калібрів.	Зростання виробництва розвідувальних дронів.
2022	Початок повномасштабної війни; збільшення виробництва бронетехніки.	Зростання виробництва; освоєння калібрів НАТО.	Масове виробництво FPV-дронів; активне використання на фронті.
2023	Виробництво 6 одиниць САУ «Богдана» на місяць; збільшення виробництва бронетехніки в 3–5 разів.	Виробництво мінометних боєприпасів зросло в 42 рази; артилерійських – у 2,8 рази	Виробництво понад 1 млн FPV-дронів; 96% дронів на фронті – українського виробництва.

2024	Виробництво 10 одиниць САУ «Богдана» на місяць; подальше зростання виробництва бронетехніки.	Виробництво понад 2,5 млн артилерійських та мінометних снарядів; освоєння нових типів боєприпасів	Виробництво до 4 млн дронів; розширення номенклатури, зокрема далекобійні моделі.
------	--	---	---

Розроблено авторами на основі (Свобода Р. Шмигаль)

Доречно представити динаміку виробництва ОПК України у трьох основних напрямках від 2013 р. (Рис.1).

*Рисунок 1. Динаміка виробництва озброєння в Україні
Розроблено авторами на основі (Свобода Р. Шмигаль)*

В умовах прискореного розвитку ОПК України слід зазначити, що такий поступ неможливий без якісної підготовки висококваліфікованих кадрів, які забезпечують розвиток технологій та розробку нових зразків озброєння і військової техніки. Взаємозв'язок між підготовкою кадрів та забезпеченням оборонних потреб визначається кількісними показниками чисельності, якістю військовослужбовців, їхньою професійною компетентністю, технічними навичками та здатністю до інновацій. Підготовка кадрів поєднує навчання, перепідготовку і підвищення кваліфікації особового складу, адаптацію до сучасних умов ведення бойових дій, використання новітніх технологій та зброї, формування професійних навичок, необхідних для ефективної діяльності. Своєчасна та якісна підготовка військовослужбовців, зокрема наукових кадрів, уможливорює високий рівень виконання завдань, здатність швидко реагувати на зміни в оборонній політиці та стратегії країни. Тож ефективна підготовка кадрів – ключовий елемент для забезпечення оборонних потреб країни, надійності та стабільності оборонного потенціалу України в умовах сучасних геополітичних

викликів. Новаторські здібності дозволяють військовослужбовцям розробляти нові зразки озброєння і військової техніки на основі модерних технологій.

Саме новаторство постає чільною рушійною силою в цій війні, перебіг якої здатні змінити інновації. Користуючись досвідом Першої та Другої світових війн, можна виснувати: без різнобічного бачення прогрес не є можливим. Наприклад, поява танків і авіації в Першій світовій війні. У противників була схожа тактика – використання піхоти, а техніка виступала підкріпленням через відсутність координації. Розвиток подій різко сповільнився, адже ворожі сторони за відсутності переваг потерпали однаково. Допоки один із полководців не запропонував нову тактику: використовувати передусім авіацію, артилерію, танки й лише після цього піхоту. Таке новаторське рішення змінило хід війни.

Подібні зміни відбулись і в російсько-українській війні. На початку 2022 р. ніхто не сприймав всерйоз використання т.зв. «весільних» FPV-дронів, але вони змінили хід бойових дій. FPV-дрони – швидкісні квадрокоптери, керовані за допомогою спеціальної гарнітури. Українські військові завдяки новітнім технологіям самостійно винайшли зброю, якою зараз користується вся армія. Люди самостійно створювали й тестували нові зразки квадрокоптерів, волонтери проводили збори та закупівлі, військові корегували їх у використанні. Це не замовлення держави, а потреба рядового особового складу в новітній зброї, аби мати перевагу в бою. Новаторство, проявлене особовим складом на початку повномасштабного вторгнення, змінило перебіг війни. Зараз Міністерство оборони України розпочало ліцензоване виробництво FPV-дронів на базі одного із державних підприємств. У межах пілотного проєкту, що стартував у грудні 2024 р., держава отримала можливість виробляти кодифіковані FPV-дрони (Про затвердження Порядку проведення...). За тристоронньою угодою, приватний розробник надав ліцензійний дозвіл на виробництво БПЛА на базі одного з держпідприємств, що належать до сфери управління Міноборони. Вироблену продукцію надають підрозділам Сил оборони України.

Отже, інноваційні підходи до ведення бойових дій, управління військами та використання зброї значно підвищують ефективність військових операцій. Впровадження нових технологій, тактик і стратегій надає країні стратегічну перевагу над противниками та є рушійною силою збройних сил.

Сучасні виклики, пов'язані з агресією РФ проти України, висунули на перший план проблему якісної системи підготовки та забезпечення військовослужбовців. Від якості підготовки кадрів, належного матеріального і технічного забезпечення залежать боєздатність Збройних Сил України та спроможність держави ефективно протистояти загрозам. Безумовний пріоритет 2025 р. полягає в значному збільшенні обсягів виробництва вже наявної зброї та військової техніки, підготовки до початку виробництва нових технологічно доступних видів озброєння і техніки, інноваційному розвитку державного оборонно-промислового комплексу, розширенні практичного співробітництва з провідними світовими гравцями у галузі та збільшенні місцевого виробництва. Заступниця міністра з питань стратегічних галузей промисловості Ганна Гвоздяр

повідомила: попри те, що противник перевершує за кількістю та фінансуванням, навіть разом із нашими союзниками важко повністю задовольнити потреби армії, оборонний сектор в Україні за 2023 р. зріс утричі, а 2024 р. індустрія зросла у 6 разів, натомість витрати склали 2,1 трлн грн. У 2025 р. Україна планує витратити на оборону 2,2 трлн грн – 26,3% від прогнозованого ВВП країни (Про затвердження Порядку постачання...). Це рекордний показник у сучасній історії держави. Одним із найважливіших напрямів є закупівля безпілотників (БПЛА) для розвідки та ударних операцій – буде витрачено 46,9 млрд грн (Про національну безпеку України...). Для виконання плану 2025 р. потрібне не лише фінансування та співпраця із закордонними партнерами, а й підготовлені кадри, які здатні реалізувати заплановане.

Кадровий потенціал Збройних Сил України – це сукупність знань, вмінь, здібностей, навичок, досвіду кадрів військових формувань, які здійснюють функції оборони України, захисту її суверенітету, територіальної цілісності й недоторканності (Про наукову і науково-технічну діяльність...).

Основними принципами військової кадрової політики є:

- верховенство права, демократизм і гуманність, повага до людини, її конституційних прав і свобод;
- ефективність, інноваційність, оперативність, адаптивність, підзвітність і відповідальність;
- послідовність, передбачуваність, компетентність, науковість, системність і єдність підходів у формуванні та реалізації військової кадрової політики за напрямками її розвитку;
- забезпечення неухильного дотримання *меритократичного* принципу управління кар'єрою військовослужбовців та індивідуального підходу в роботі з персоналом;
- спрямованість на забезпечення готовності органів військового управління, з'єднань, військових частин, військових навчальних закладів, установ та організацій ЗС України до ефективного виконання завдань за призначенням.

Система підготовки військовослужбовців є багаторівневою та комплексною, покликана здійснити кваліфіковану підготовку особового складу для виконання завдань, визначених законодавством нашої держави. Мета проведення військової підготовки – забезпечити Збройні Сили та інші військові формування, правоохоронні органи спеціального призначення необхідною кількістю військовонавчених громадян для виконання військового обов'язку в запасі, проходження військової служби та проходження служби у військовому резерві. Відповідно до статті 11 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», військова підготовка громадян України проводиться:

- ✓ у вищих військових навчальних закладах та військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти за програмою підготовки офіцерів запасу;
- ✓ у військових навчальних підрозділах і вищих військових навчальних закладах для проходження військової служби за контрактом.

Студенти закладів вищої освіти без військових навчальних підрозділів можуть отримати військову підготовку в закладах, які мають такі підрозділи чи

у вищих військових навчальних закладах. Військова підготовка є складником навчальних програм і навчальних планів ЗВО, студенти якого проходять військову підготовку – окремий предмет.

Основними аспектами військової підготовки ЗСУ є:

- Освіта і навчання.
- Фізична підготовка.
- Спеціалізована підготовка.
- Професійний розвиток.
- Матеріально-технічне забезпечення.
- Психологічна підготовка і підтримка.

Від початку повномасштабної агресії росії 2022 р. Україна суттєво реформувала систему підготовки військовослужбовців. Завдяки співпраці з понад 30 країнами-партнерами (Велика Британія, Канада і чимало країн ЄС) більше 100 тис. українських військових пройшли навчання за кордоном. У країнах НАТО військова освіта спрямована на формування інтелектуального і духовного потенціалу офіцерського корпусу: розгалужена мережа військових навчальних закладів, інтеграція з цивільною освітою, використання сучасних інформаційних технологій та міжнародне співробітництво у військово-освітній сфері. Обмін досвіду з країнами-партнерами є левовою часткою розвитку підготовки особового складу ЗСУ.

Особливо варто відзначити операцію «Interflex» у Великій Британії – програма підготовки українських військових за стандартами Королівських Збройних Сил, організована спільно з країнами-учасницями Об'єднаного експедиційного корпусу, що стала ключовою в підготовці новобранців та молодших командирів. Навчання розраховане на українських рекрутів за зразком підготовки піхотинців британської армії, але адаптоване до умов інтенсивного навчання – скорочено в часі для охоплення більшої кількості учасників та прискорення підготовки. П'ятитижнева програма фокусується на засвоєнні базових бойових умінь, що критично важливі для виживання та ефективної участі в бойових діях: володіння зброєю та ведення вогню, тактична підготовка, патрулювання, бойові дії в сільських і міських умовах, зачистка ворожих позицій, робота з вибуховими пристроями та навички розмінування. Додатково курс містить основи кібербезпеки, медичну допомогу на полі бою, ознайомлення з міжнародним гуманітарним правом і законами війни. Від початку повномасштабного вторгнення у Великобританії підготовлено понад 30 тисяч військовослужбовців.

Висновок

Для успішного виконання оборонних завдань у 2025 р. слід зосередитися на комплексному вирішенні проблем, пов'язаних із кадровим потенціалом Збройних Сил України, а саме:

- ✓ інвестування у системну підготовку фахівців шляхом модернізації військової освіти;

- ✓ впровадження сучасних навчальних програм, що враховують досвід бойових дій та технологічні новації;
- ✓ формування ефективної системи підвищення кваліфікації та перепідготовки військовослужбовців, орієнтованої на практичні навички та управління новітньою технікою;
- ✓ забезпечення належних соціальних гарантій, мотивації та кар'єрних перспектив для військових, щоб залучати й утримувати висококваліфіковані кадри;
- ✓ розширення співпраці з міжнародними навчальними центрами та країнами-партнерами (переїмати кращі практики).

Отже, необхідно створити сприятливі умови для професійного зростання, використання інноваційних підходів до управління персоналом і впровадження цифрових рішень, що дозволить сформувати сильне кадрове ядро для реалізації оборонної стратегії держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Аналітична записка Національного інституту стратегічних досліджень «Можливості оборонно-промислового комплексу України в системі національної безпеки» (2010). Національний інститут стратегічних досліджень.
2. Біліченко, В.М. (2022). Формування кадрового потенціалу збройних сил України в системі публічного управління.
3. Міноборони запустило власне виробництво FPV-дронів. URL: <https://texty.org.ua/fragments/114342/minoborony-zapustylo-vlasne-vyrobnytstvo-fpv-droniv/>
4. Новини України – останні новини України сьогодні – УНІАН. URL: <https://www.unian.ua/weapons/virobnictvo-ukrajinskoji-zbroji-ministr-nazvav-sumu-yaku-vidilit-krajina-nastupnogo-roku-12817854.html>.
5. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018. №2469-VIII: станом на 9 серп. 2024 р.
6. Про наукову і науково-технічну діяльність: Закон України від 26.11.2015 № 848-VIII : станом на 9 квіт. 2025 р.
7. Про затвердження Порядку проведення випробувань зразків озброєння та військової техніки: Постанова Каб. Міністрів України від 17.02.2021. №159: станом на 16 черв. 2022 р.
8. Про затвердження Порядку постачання озброєння, військової і спеціальної техніки та боєприпасів під час особливого періоду, введення надзвичайного стану, проведення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії та у період проведення антитерористичної операції: Постанова Каб. Міністрів України від 25.02.2015. №345: станом на 15 лют. 2024 р.
9. Свобода Р. Шмигаль: Україна зараз виробляє близько третини необхідної зброї. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-vyrobnytstvo-zbroya-ukrayina-shmyhal/33335660>.

10. Чімишенко, С., Болотіна, Є. (2023). Роль оборонно-промислового комплексу в економічному розвитку України. *Вісник Київського інституту бізнесу та технологій*, 49 (1-2). 87-97.

REFERENCES:

1. Analytical note of the National Institute for Strategic Studies “Possibilities of the Defense-Industrial Complex of Ukraine in the National Security System” (2010). National Institute for Strategic Studies, 2010 [in Ukrainian]
2. Bilichenko, V.M. (2022). Formation of the personnel potential of the armed forces of Ukraine in the system of public administration. [in Ukrainian]
3. Chimyshenko, S., & Bolotina, Ye. (2023). The role of the defense-industrial complex in the economic development of Ukraine. *Herald of Kyiv Institute of Business and Technology*, 49(1-2), 87-97.
<https://doi.org/10.37203/kibit.2023.49.08> [in Ukrainian]
4. On National Security of Ukraine: Law of Ukraine dated 06/21/2018. No.2469-VIII: as of Aug. 9, 2024 [in Ukrainian]
5. On Scientific and Scientific-Technical Activities: Law of Ukraine dated 11/26/2015. No.848-VIII: as of Apr. 9, 2025 [in Ukrainian]
6. On Approval of the Procedure for Testing Samples of Arms and Military Equipment: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 02/17/2021. No.159: as of Jun. 16, 2022[in Ukrainian]
7. On Approval of the Procedure for Supplying Arms, Military and Special Equipment and Ammunition During a Special Period, the Introduction of a State of Emergency, Taking Measures to Ensure National Security and Defense, Repel and Deter Armed Aggression, and During an Anti-Terrorist Operation: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 02/25/2015. No. 345: as of Feb. 15, 2024 [in Ukrainian]
8. Svoboda R. Shmyhal: Ukraine now produces about a third of the necessary weapons. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-vyrobnytstvo-zbroya-ukrayina-shmyhal/33335660>. [in Ukrainian]
9. The Ministry of Defense launched its own production of FPV drones. URL: <https://texty.org.ua/fragments/114342/minoborony-zapustylo-vlasne-vyrobnyctvo-fpv-droniv/>. [in Ukrainian]
10. Ukrainian News – latest Ukrainian news today – UNIAN. URL: <https://www.unian.ua/weapons/virobnictvo-ukrajinskoji-zbroji-ministr-nazvav-sumu-yaku-vidilit-krajina-nastupnogo-roku-12817854.html>. [in Ukrainian]

Отримано редакцією / Received: 02.05.25

Прорецензовано / Revised: 15.05.25

Схвалено до друку / Accepted: 21.05.25